

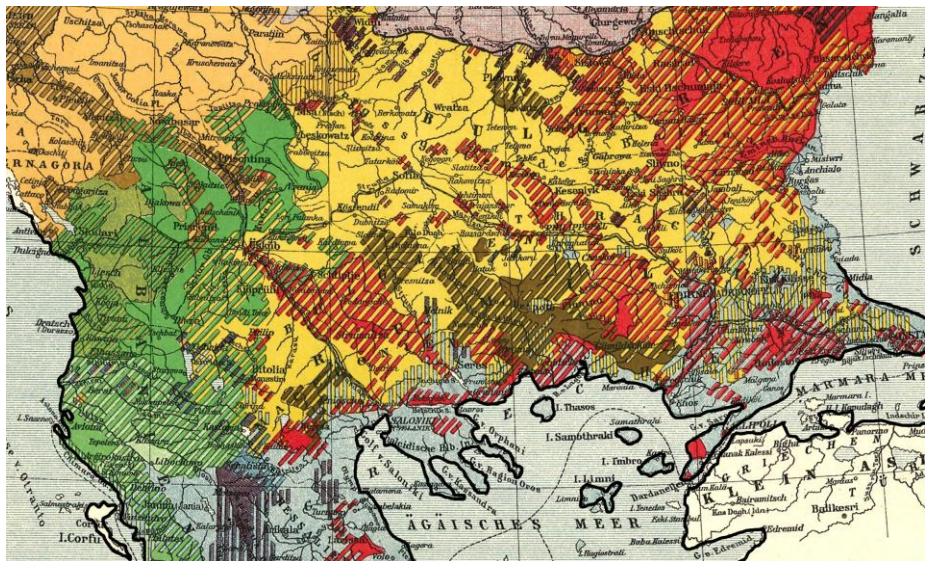
Ενότητα Δ' - Κεφάλαιο 4 Το Ανατολικό Ζήτημα

Η Οθωμανική αυτοκρατορία ήταν ένα **τεράστιο πολυεθνικό κράτος**. Μέσα στην επικράτειά της ζούσαν πάρα πολλοί λαοί: Έλληνες, Αλβανοί, Βούλγαροι, Σέρβοι, κλπ.

Ο κάθε λαός ζούσε κυρίως σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, επειδή όμως ζούσαν όλοι στο ίδιο κράτος (το οθωμανικό), τα όρια ανάμεσα σε κάθε εθνότητα δεν φαίνονταν καθαρά.

Όταν η Οθωμανική αυτοκρατορία άρχισε να διαλύεται, τα νέα εθνικά κράτη που σχηματίζονταν **δεν ήταν εύκολο να διαμορφώσουν τα σύνορά τους**.

Γι' αυτό **άρχισαν να ξεσπούν προστριβές και πόλεμοι μεταξύ τους, για το ποιες περιοχές θα περιλαμβάνει το κάθε ένα**.

Ανατολικό Ζήτημα:

Τα διαφορετικά χρώματα δείχνουν τις διαφορετικές εθνότητες κάθε περιοχής

Προέκυψε λοιπόν ένα σημαντικό πολιτικό ζήτημα, που ήταν πολύ δύσκολο να λυθεί και, ταυτόχρονα, η **επιθυμία των Μεγάλων δυνάμεων να ελέγχουν τα νέα κράτη** το έκανε ακόμη πιο δύσκολο.

Ονομάστηκε **Ανατολικό Ζήτημα**, επειδή δημιουργήθηκε στην ανατολική άκρη της Ευρώπης (και ταλαιπωρεί μέχρι και σήμερα τους βαλκανικούς λαούς). Μέρος του Ανατολικού Ζητήματος ήταν και η Ελληνική Επανάσταση του 1821.

Οι Ρώσοι, που είχαν συμφέρον από μία διαλυμένη Οθωμανική αυτοκρατορία για να μπορούν να πλέουν ανενόχλητοι στην Μεσόγειο, έκαναν πόλεμο με τους Οθωμανούς, τους νίκησαν και τους υποχρέωσαν να υπογράψουν (**Μάρτιος 1878**) την **Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου** (Άγιος Στέφανος: προάστιο της Κωνσταντινούπολης), η οποία ανάμεσα στα άλλα προέβλεπε την δημιουργία μιας **μεγάλης αυτόνομης Βουλγαρίας** που έφτανε από τον Εύξεινο Πόντο μέχρι την Αλβανία.

Οι άλλες Μεγάλες Δυνάμεις αντέδρασαν και τέσσερις μήνες αργότερα έγινε ένα άλλο συνέδριο στο Βερολίνο, όπου μετά από διαπραγματεύσεις υπογράφηκε νέα συνθήκη, η οποία αντικατέστησε την Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου.

Σύμφωνα με την **Συνθήκη του Βερολίνου (Ιούλιος 1878)** η Βουλγαρία παρέμεινε αυτόνομη, αλλά επέστρεψε στο οθωμανικό κράτος πολλές από τις περιοχές που της είχαν δώσει. Ταυτόχρονα η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Ρουμανία έγιναν ανεξάρτητα κράτη.

Η Ελλάδα, επειδή **βρισκόταν σε πολύ ανίσχυρη πολιτική θέση**, σε όλη αυτή την αναταραχή δεν μπορούσε να αντιδράσει. Το μόνο που κατάφερε τότε ήταν να δεχτούν οι Μεγάλες Δυνάμεις να γίνουν διαπραγματεύσεις με το οθωμανικό κράτος προκειμένου να της παραχωρηθεί η Θεσσαλία.

Τελικά, **το 1881, η Θεσσαλία και η περιοχή της Άρτας ενώθηκαν με την Ελλάδα**, αφού το ελληνικό κράτος ανέλαβε την υποχρέωση να πληρώσει υπέρογκα ποσά για να αποζημιώσει όλους τους Οθωμανούς που θα έφευγαν για τις οθωμανικές περιοχές.

Από το σχολικό βιβλίο:

1. Βλέπουμε (βελ. 170) μια γελοιογραφία του 19ου αιώνα που απεικονίζει τις Μεγάλες Δυνάμεις να κατασπαράζουν την Οθωμανική αυτοκρατορία.
2. Διαβάζουμε στις «Πηγές» (βελ. 172)
  - τις Πηγές 1 & 3, με τις απόψεις Ελλήνων και ξένων πολιτικών της εποχής σχετικά με τα σύνορα της Ελλάδας.
  - την Πηγή 2, με τις απόψεις του βρετανικού κράτους για το μέλλον της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.
3. Διαβάζουμε στην «Ματιά στο παρελθόν» (βελ. 172) την -μάταιη- προσπάθεια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας να κάνει μεταρρυθμίσεις για να αποφύγει την διάλυσή της.
4. Βλέπουμε (βελ. 173) σε χάρτη της εποχής τις βαλκανικές περιοχές της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και πόσο ασαφή ήταν τα όρια μεταξύ τους.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Για ποιον λόγο τα νέα εθνικά κράτη που προέρχονταν από την διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας δυσκολεύονταν να διαμορφώσουν τα σύνορά τους;
2. Περιγράψτε με λίγα λόγια τι ήταν το Ανατολικό Ζήτημα.
3. Πότε υπογράφηκε η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου; Από αυτά που διαβάσατε παραπάνω, τι προέβλεπε και ποιες ήταν οι συνέπειές της για την Ελλάδα;
4. Γιατί οι Μεγάλες Δυνάμεις αντέδρασαν στην Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και ζήτησαν καινούριο συνέδριο στο Βερολίνο;
5. Πότε υπογράφηκε η Συνθήκη του Βερολίνου και σε τι διέφερε από εκείνη του Αγίου Στεφάνου;
6. Διαβάστε προσεκτικά την προτελευταία παράγραφο και αναφέρετε το όφελος που είχε η Ελλάδα από την Συνθήκη του Βερολίνου.

